

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการดำเนินการ

6.1.1 ผลลัพธ์ของการทำวิจัย

จากการดำเนินการวิจัย โครงการ การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดพัทลุง แม้รูปแบบโครงสร้างเครือข่ายจะไม่ยึดตามโครงสร้างพื้นที่ ดังแผนที่เกิดจากการจัดสัมมนาปฏิบัติการครั้งแรก แต่คณะวิจัยก็ทำงานร่วมกับสหกรณ์และองค์กรชุมชนในพื้นที่ และเกิดรูปแบบที่องค์กรในพื้นที่เห็นพ้องร่วมกันในแต่ละประเภทกิจกรรม โดยได้รูปแบบโครงสร้างเครือข่ายตามกิจกรรมจำนวน 3 เครือข่าย แต่ผู้วิจัยก็มีแผนที่จะทำวิจัยต่อไปอีก เพื่อบูรณาการโครงสร้างเครือข่ายตามพื้นที่กับโครงสร้างเครือข่ายกิจกรรมเชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยขณะนี้ได้ทำโครงการขอการสนับสนุนไปยัง องค์กรการบริหารส่วนจังหวัดพัทลุงแล้ว

6.1.2 ปัญหาอุปสรรคในการทำงานวิจัย

6.1.2.1 ปัญหาจากทีมวิจัย

- นักวิจัยที่ร่วมโครงการมาจากหน่วยงานต่างสังกัดกัน อาจให้ความสำคัญของงานไม่เท่ากัน หน่วยงานราชการทั่วไปอาจให้ลำดับความสำคัญของงานวิจัยต่ำกว่างานประจำด้านอื่น ส่วนในมหาวิทยาลัย ถือว่างานวิจัยมีความสำคัญในอันดับต้น ดังนั้นความคาดหวังในผลสำเร็จของงานวิจัยอาจแตกต่างกัน เมื่อต้องมาปฏิบัติงานร่วมกัน จุดเน้นเรื่องการเกาะติดกับปัญหาและการแก้ไขปัญหาจึงถูกจัดลำดับความสำคัญไม่เท่ากัน การลงปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยเฉพาะการประสานงานกับผู้นำในพื้นที่เพื่อร่วมกิจกรรม จึงได้จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่ำกว่าแผน และบางกรณีก็ได้ตัวแทนที่ไม่สามารถตัดสินใจแทนองค์กรที่เข้าร่วมประชุมได้ ทำให้ผลการประชุมกับการนำไปปฏิบัติไม่ราบรื่น

- การจัดประชุมเพื่อประเมินผลงาน และปรับแผนงานระหว่างนักวิจัยยังมีน้อยเกินไป

6.1.2.2 ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม

- ชุมชนสหกรณ์การเกษตรจังหวัดพัทลุง จำกัด อยู่ในระหว่างการแก้ปัญหาภายใน แต่ที่ประชุมสัมมนาได้กำหนดให้เป็นศูนย์กลางเครือข่ายเชื่อมโยงระดับจังหวัด

จึงทำให้ขุมขุมสหกรณ์การเกษตรจังหวัดพัทลุง จำกัด ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นศูนย์เครือข่ายตามเจตนารมณ์ได้ในช่วงระยะเวลาอันสั้น

- ระยะเวลาในการสร้างเครือข่ายค่อนข้างสั้น เพราะการที่องค์กรต่างๆ จะไว้วางใจกันย่อมต้องอาศัยระยะเวลาในการเรียนรู้ ทำความคุ้นเคยระหว่างกัน และผู้แทนที่มาประชุมจะต้องเอามติการประชุมไปถ่ายทอดกับคณะกรรมการของตนล้วนต้องใช้เวลาทั้งสิ้น

- สหกรณ์ส่วนใหญ่จะกำหนดปีบัญชีสิ้นสุด วันที่ 31 มีนาคม ของทุกปี ซึ่งทั้งฝ่ายจัดการและประธานสหกรณ์มักจะไม่ว่างที่จะทำกิจกรรมอื่นนอกจากการเตรียมการปิดบัญชี เพื่อการประชุมใหญ่ ทำให้ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม สหกรณ์จะไม่มีความสะดวกที่จะเข้าร่วมกิจกรรม และจัดเวทีเครือข่ายระดับอำเภอ การประชุมใหญ่ก็อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตัวผู้บริหารใหม่ ผู้บริหารเก่าก็มักเลี้ยงที่จะผูกพันตนเองในการทำกิจกรรมเชื่อมโยง

6.2 ประโยชน์ที่ตัวนักวิจัยและทีมวิจัยได้รับ

6.2.1 ความรู้ใหม่

1) สิ่งที่นักวิจัยได้จากการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ก็คือ อาย่ยึดติดรูปแบบโครงสร้างเครือข่ายที่แม้จะเกิดขึ้นจากเวทีเรียนรู้ร่วมกัน หากองค์กรที่ถูกเลือกให้ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานเครือข่ายขาดความพร้อม สมาชิกกำลังขาดศรัทธากับองค์กร กอปรกับการทำงานที่มีเงื่อนไขเวลาค่อนข้างสั้น สหกรณ์มีการเปลี่ยนถ่ายกรรมการในช่วงที่จะทำกรอบแนวทางสู่ภาคปฏิบัติ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้องค์กรที่จะทำหน้าที่ศูนย์ประสานทั้งระดับจังหวัด และอำเภอมีศักยภาพเคลื่อนตัวต่ำ

การปรับเปลี่ยนแนวทางสร้างเครือข่าย ตามที่องค์กรต่างๆ มีความต้องการ มีองค์กรที่มีต้นทุนดำเนินงานอยู่แล้ว และพร้อมที่จะทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงาน หรือแม้จะมีการจัดตั้งองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานใหม่ เครือข่ายที่ยึดกิจกรรมเป็นฐานในการขับเคลื่อนจะทำได้ง่ายกว่าและเคลื่อนตัวได้เร็ว

2) การสร้างมิตรภาพที่กระหว่างข้าราชการในส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้นำองค์กรท้องถิ่นจำนวนมาก และทีมวิจัยเป็นต้นทุนสำคัญในการทำงานวิจัยสร้างเครือข่ายให้ประสบความสำเร็จ

6.2.2 ทักษะหรือประสบการณ์ใหม่

1) การทำงานกับองค์กรชุมชนจำเป็นต้องประสานงานกับหน่วยราชการที่ให้การสนับสนุนองค์กรชุมชนต่างๆ เป็นอย่างดี เพราะส่วนราชการจะมีฐานข้อมูลที่เป็นทุนสำคัญในการสร้างเครือข่าย

2) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างทีมวิจัย กับเจ้าหน้าที่สหกรณ์จังหวัด เจ้าหน้าที่กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด และผู้นำองค์กรต่างๆ เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการสร้างเครือข่าย

3) โครงสร้างขับเคลื่อนเครือข่ายอาจจะเป็นโครงสร้างตามกิจกรรม หรือโครงสร้างตามโซนพื้นที่ส่วนใช้การได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทขององค์กรในพื้นที่ และความสัมพันธ์ระหว่างที่เป็นทุนเดิมอยู่ก่อนแล้ว

4) นักวิจัยจากสำนักงานสหกรณ์จังหวัด ข้าราชการในสังกัดกองทุนสวนยาง และสำนักงานเกษตรจังหวัด ได้เรียนรู้การทำวิจัยแบบมีส่วนร่วม อันจะช่วยเสริมสร้างทักษะการทำงานที่มีทางเลือกหลากหลายมากขึ้น

6.3 ประโยชน์ที่องค์กรประชาชนที่เข้าร่วมเครือข่ายได้รับ

1) ทำให้ผู้นำองค์กรฯเกิดการตื่นตัว และตระหนักถึงประโยชน์จากการเชื่อมโยงเครือข่าย ทั้งนี้สังเกตได้จากการเข้าร่วมประชุม และการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างจริงจัง ตลอดระยะเวลาการจัดประชุม

2) ผู้นำองค์กรฯมองเห็นถึงโอกาสใหม่ๆในการทำธุรกรรมเพิ่มเติม อาทิ การแปลงสภาพน้ำยางสดให้เป็นน้ำยางข้น/ก้อน เพื่อยืดอายุน้ำยาง และสามารถส่งขายต่างประเทศได้

3) โอกาสในการขยายธุรกิจขององค์กรฯ เช่น การที่สหกรณ์การเกษตรปากพะยูน จำกัด มีโอกาสขยายธุรกิจ การขายลูกสุกร จากเดิมที่มีแม่พันธุ์ 120 ตัว และหลังจากเข้าร่วมเครือข่ายได้เพิ่มแม่พันธุ์ เป็น 200 ตัว เพื่อรองรับความต้องการของเครือข่าย

4) องค์กรฯมีการตื่นตัวที่จะปรับโครงสร้างการบริหาร เพื่อรองรับการเข้าร่วมเครือข่าย และเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการเชื่อมโยงเครือข่ายต่อไปในอนาคต

6.4 ข้อเสนอแนะ

6.4.1 การสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ เพราะเปิดโอกาสให้ผู้นำทุกภาคส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนความคิด การวางแผน หากมีการพาสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการไปดูงานในเครือข่ายที่ประสบความสำเร็จเสริมเพิ่มเติมก็จะเป็นการดี การทำวิจัยเรื่องการเชื่อมโยงเครือข่าย โดยเฉพาะองค์กรที่จะเข้าร่วมมีการเปลี่ยนถ่ายคณะกรรมการระหว่างปี ควรมีระยะเวลาอย่างน้อย 2 ปี

6.4.2 ควรทำวิจัยต่อยอดในส่วนที่จะทำรูปแบบสู่ภาคปฏิบัติ โดยคณะวิจัยได้ทำงานใน
ฐานะที่เสี่ยงในช่วงเริ่มปฏิบัติการอย่างใกล้ชิด วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ปรับแก้ร่วมกับศูนย์
ประสานงานเครือข่าย จนระบบปฏิบัติการใช้การได้ราบรื่น ขณะนี้งานวิจัยทำได้เพียง PD ส่วน C
และ A ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเป็นทางการ

6.4.3 ควรขยายเครือข่ายให้ครอบคลุมทุกประเภทในพื้นที่จังหวัด

6.4.4 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของสหกรณ์ที่มีการพัฒนาการรวมการอย่าง
เข้มแข็ง กับสหกรณ์ที่บริหารโดยกรรมการที่เกิดขึ้น โดยธรรมชาติ

6.4.5 ควรมีการทำวิจัยเพื่อฟื้นฟูและสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนสหกรณ์การเกษตรพัทลุง
จำกัด

6.5 สรุปผลที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย

6.5.1 เพิ่มขีดความสามารถ และขยายปริมาณธุรกิจ

- สหกรณ์การเกษตรปากพะยูน จำกัด ได้มีการดำเนินการเชื่อมโยงธุรกิจอาหาร
สัตว์ โดยเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์จาก บริษัท ซีพี โดยสมาชิกเครือข่ายสามารถ
ซื้ออาหารสัตว์ได้ในราคาถูกกว่าท้องตลาดเฉลี่ยแล้วกระสอบละ 5-10 บาท (แล้วแต่ประเภทของ
อาหาร) และสืบเนื่องจากการดำเนินธุรกิจอาหารสัตว์นี้เองทำให้ สหกรณ์การเกษตรปากพะยูน
จำกัด ได้โอกาสขยายธุรกิจ เพาะพันธุ์ลูกสุกรขายให้แก่ สมาชิกเครือข่าย โดยขณะนี้ได้ดำเนินการ
ซื้อแม่พันธุ์มาเพิ่มจากเดิม 120 ตัว เพิ่มเป็น 200 ตัว ครอบคลุมสมาชิกเครือข่าย อำเภอปากพะยูน
อำเภอบาบง และองค์กรจากอำเภออื่นๆ ที่มาซื้ออาหารสัตว์ โดยสมาชิกเครือข่ายอาหารสัตว์มี
โอกาสได้ซื้อลูกสุกรจากสหกรณ์ฯได้ในราคาถูกกว่าท้องตลาดเฉลี่ยแล้วตัวละ 50 บาท

- ชมรมสหกรณ์กองทุนสวนยางป่าบอน ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานรวบรวม
ยางแผ่นรมควัน จากชมรมอื่นๆ ในจังหวัดพัทลุง โดยนำปริมาณยางแผ่นรมควันทั้งหมด แจกไปยัง
ตลาดกลางยางพาราหาดใหญ่ เพื่อให้บริษัทประมูลราคา และหากบริษัทใดประมูลได้ จะนำรถมา
ขนยางเอง ณ สำนักงานสงเคราะห์การทำสวนยางอำเภอบาบง จังหวัดพัทลุง ในขณะเวลาดังแต่
เปิดตลาดมาจนถึงปัจจุบัน มีการรวบรวมยางแผ่นรมควันจำนวน 3,421.12 ตัน รวมเป็นเงิน 261.8
ล้านบาท

- สหกรณ์รวบรวมน้ำยางสดบ้านหนองคล้า จำกัด ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงาน
รวบรวมน้ำยางสด จากกลุ่มรวบรวมน้ำยางสด กลุ่มอื่นๆ ในจังหวัดพัทลุง โดยนำปริมาณน้ำยาง
ทั้งหมด แจกไปยังบริษัทรับซื้อน้ำยางสด เพื่อให้บริษัทประมูลราคา และหากบริษัทใดให้ราคาสูงก็

จะประมูลได้ไป โดยผลการดำเนินการในรอบปี มีการรวบรวมน้ำยางสดจำนวน 1,940.26 ตัน รวมเป็นเงิน 144.14 ล้านบาท

6.5.2 การจัดตั้งองค์กรใหม่

- สหกรณ์รวบรวมน้ำยางสดบ้านหนองกล้า จำกัด
- ชุมนุมสหกรณ์ยางชาวจังหวัดพัทลุง จำกัด (อยู่ระหว่างดำเนินการ)
- ชมรมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจังหวัดพัทลุง (อยู่ระหว่างดำเนินการ)